

ادبیات عمومی و تجربی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی و علمی غزته‌در .

جلد : ۱

سنه : ۱ ۲۶ ربیع الاول ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۷ کانون ثانی ۱۳۳۲ نومرو ۱۲

[سامی پاشا زاده سزائی بك افندیدن جلال نوری بکه كلن بـ صوك
مكتوب ، مشار اليك اسويچره احتساساتنك ده يقينده كله جكنی تبشیر
ایدیور ؛ مجموعه‌ضر ، بو صورته سزائی بك افندینك صوك یازیلریله قریباً
ترین ایده‌جکدر .]

مح محترم افندم

جواب والفتاکزه تشکر ایدرم . فقط بیلم سز بنم بو مكتوبله لفاً ویا تردیفاً کوندره‌جکم
اسويچره طاغلرینه‌عائد بعض تحساتی آله‌بیله‌جکمی‌سکیز؟ Noël له ییل‌باشی آرە‌سندە‌یز . بومناسبتله
سپرلرده مسکون اولان نوع بشیره کوندریله‌جک ، مبادله اولنه‌جق ملیونلرله مكتوبلر ، قارتلر
آرە‌سندە وبلکه آتشلر ایچندن بوکاغده مسوده ناصل کچه‌جک ؛ کچرسه آدینی سمندر قویعلی .
مطبعه‌لردن کوندریله‌یان غزته‌لری پوسته‌لرک تودیع و توزیع ایتیه‌جکی اعلان اولندیغندن بری
اقدامك هیچ بر نسخه‌سنی کوره‌مدم . بنم ایچون سزك مقاله‌کزی او قومامق جداً محرومیتدر .
لهستانك تقسیم‌نی تصدیق ایتیان‌یا‌لک‌زدولت علیه اولدیغنی سزده یازمشدی‌کیز . او قومدم . سزك اقدامده
اوقویوبده اونو تمدينم بر فکر ایله بر حقیقت مآلاً خاطرمدە قالدی . بری « بزده ادبیاتك ترقیسی
بیله عسکرلکک ترقیسنی تعقیب ایتشدیر » دیکری « بوجهان حربنده انکیزلری مغلوب ایدن واک‌زیاده
دوکن بز ترکلرز » . بنده بر زمان غزته‌جیلک ایتدی‌کم ایچون تجربه‌م واردر . غزته‌جیلکده ،
بودورلو حقایق و ملاحظات مهمه وبلکه بعض بدایع ، بر کره سویلتوب کچرسه ضایعدر . دائماً
تکرار ایدلیدرکه قارتلره انتفال ایله‌یه‌رک عمومك بر فکزی اولسون . « مكتوبلرمدە
آداب مکاتبیه مغایر اوله‌رق بی‌پروا کله‌لری ، حرفلری چیزوب اوزرلرینه‌جیقمق بکا غزته‌جیلکدن
قاله بر عادتدر . » لازم کلانلره امر ایدی‌کیزده بکا اقدام کوندرسونلر . اقدامه دور سابقده ،

شرقی

اندیشه می کلزار سرود ایلدی خنده ک ،
کلر نغم عشقی بوتون دیکله دی بندن ؛
یوق بلساک آرتق سوزی ، ای یار سمنن ،
کلر نغم عشقی کلوب دیکله دی بندن .

مادمکه بن اولدم سکا بر همد صحت ،
بلبلیم ایدر لحن غرامله رقابت ؟
حتی اوقادار بن دیله کلدیم که نهایت
کلر نغم عشقی بوتون دیکله دی بندن .

فائو علی

آمریقا دولتنک تشکل و توسعه دائر

بر وارمش ، بر یوقش ، اول زمان ایچنده ، ماورای اطلسیده بر بیوک فرانسه بولنیورمش .
بو حکومت معظمه نك ، الآن ، یاد داشتی اولق اوزره ، [سهن لوران] منصبده ، [نیوفاؤندلاند]
آطه سی قریبده ، ایکی هزار طاشی واردرکه بونلرک اسمی [سهن پیه] و [میقلون] در .
بو آطه حقلرک مساحه سطحیه سی ۱۴۱ کیلو مترو وسکنه سنک عددی ده (۶۴۸۲) دن عبارتدر .
طوعریدن طوغرییه فرانسه جمهوریت فخمه سنک ملکی اولان بو قایالقلرک جنوب غربیسنندن
اعتباراً [مه قسیقو] کورفزینه ، شرقاً [اونتاریئو] حوضه سنندن اوقیانوس معتدل ساحلرینه
قدر امتداد ایدن ایکی بیوک الکا واردی که بونلردن برنجیسنک اسمی [یکی فرانسه] یاخود
[کانادا] ، دیکرینک ایسه اون دردنچی لوئییه نسبتله [لوئیزیان] در . آمریقانک او بش بیوک
کولی ، [سهن لوران] نهری ومنصبی ، دنیانک اک اوزون نهری اولان [مسیسیپی] نك بتون
حوضه سی فرانسه تاجنه ملحقدی . یالکز [لوئیزیان] فرانسه دن بش دفعه بیوک اولوب ایکی ملیون
بشیوز بیک کیلومتر تربیعده ایدی . بو مستملکاتی هند کبی ، [اوغاندا] کبی ، [غامبیا] کبی
(ایشلمه مستعمراتی) تعبیری ایله افاده اولونان واوروپالیلر ایچون غیر قابل سکنا اراضی ایله
مقایسه اتمک جائز دکلدر . چونکه منحصراً [لوئیزیان] الیوم اون درت آمریقا حکومتنک مبنی
بولوندینی الکا اولوب [شیقاغو] ، [سهن لوئی] ، [نووہل - اورله آن] کبی اک معمور قصبه لر ،
دنیانک پک مهم مراکز آتک حدودی داخلنده در . بو حوضه ده ، یوکون ، اون سکزمیلیون
نفوس ساکندر . آمریقا حیواناتنک قسم کلیسی بوراده حاصل اولور . حکومت متحده ده کی مواشینک
نصفی بوراده بسلنور . اک زنکین آلتون ، کوش ، باقر ، تیمور ، چینقو معدنلری بو اون درت
حکومت اراضیسنک آلتنده در .

یکی فرانسه ونا کانادا ، (بر قاچ آرشون قار اوغراشلمغه دکن) دینه رک محتوی اولدینی بونجه

فرانسز اهالی ایله مدافعه سز بر اقلیمش وزوالی قانادیته نلرک قهرمانجه مدافعه سندن قطع نظر انکاتره نك آینه کچمشد . [*]

[لوئیزیان] ایسه ۱۸۰۴ ده [نپولئون] طرفندن حکومت متحده سسکان ملیون فرانق بدل ایله - کذلک اوراده ساکن اولان فرانسز اهالی ایله برابکرده صاتیلمشدر .
۱۹۰۴ ده آمریکا دولتی لوئیزیانک یوزنجی سنه دوریه استراسنی تسعید ایچون [سهن لوئی] ده برسرکی آچهرق ایکیز الی ملیون فرانق صرف ایتمش وپارس ۱۹۰۰ سرکیسک مبنی بولوندیغی یردن درت دفعه دهها بیوک ، یعنی بش بیك دونملک بر محلهه مآثر مدنیه سنی اغیارک نظر انتباهنه قویتمشدر ! [**]

« فی الحقیقه بز ، کل اولمش ، دیشلری سوکولمش ، قصیرالبصر ، نترک برملتر ، موزه لرده سوروکانی ، برجامکاندن دیگر جامکان آره سنده پینکله یین ، اسکی مدالیه لرله ، یازیسی ، طغراسی سیلنمش اولنقلرله ، کوزل فقط چورومش کتابلرله و اینشلی چیقیشلی اسکی چناقارله اوغراشان وافتخار ایدن ، لکن ، کندیلرینه ، بول بول یکی سکه لر ، طنان آلتونلر ، تمیز یازیلر ، منور ومنتظم اوانی ، یکی فلسفه و تازمه مرکبله یازلمش جلدلر کوسنرلیدیکی وقت استهزایه قویولان ، کنایه لی سوزلره باشلایان سسکانلک قوللکسیونچیلره بکزه ر . اختیار لغزدن احتراز ایدلم . هر ساعت ، دیشلرمن ، کوپوکلی آغز مرده بوزولور . باستون و قولتوق دکسکری ، دقیقه دن دقیقه یه ، آرتق خطوه لرمن ، تأمین ایدمه من اولور . » « ... بوکون ، انسانلر و ملتلر ایچون ، اجراز تفوقله انحطاطدن قور تولق لازم ایسه ، یالکیز بر چاره واردر که اوده چالشمق ، متدایا چالشمق ، اعننا ایله چالشمقدر . روسیه ، تنبلاکینی اوده دی . ژاپون ، مساعی فوق العاده سنک مکافاتنی آلیور . آمریقادا اوله بز (یعنی فرانسه) ایسه ، پک زیاده قابل مؤاخذه اولان کلمات بدیعه من نامه ، ایل عالمه استهزایه قویوله رق او یوقلیورز . هر اثر جلاد تنکارانه بزده خنده یی ، ترددی ، استخفافی موجب اولور . بز جانلی سنی و عملدن متفرز . میز میزجه تنبلاک مظهر شایان و آفرینمزد . ایسته بونلر بزم موتزک اسبابی اوله جقدر . بونلردن چکینه لم ! ملل سائر بزى متردد و بورغون ، جیلز وئی شکل بر اختیار کومه سی تلقی ایتمکه آلیشورلر . حق سز دکلدلرل . »

« ... بزم اختیار آللرمن تیتریوردی . بر ایشه باشلامق ، نیت ایتمک جلادتی بزده یوقدی . بر ، حضور کائناتده ، قوت سز و مجالسز ، سرسم سرسم ، قورقاق ، عربهلر ، اوطوموبیللر اومنیوسلرله طولی بر بولی کچمکه جسارت ایدمه من یتشلاک کی طوردق ، قالدق . بزم بو

[*] بو محارباتک خاطره سنی تأیید ایدن آبدات ، که به قده ، منظور چشم رقم اولمشدر . او

هیکللری ، ستونلری کوردکجه فرانسه کوزمندن دوشدی .

[**] سابق [لوئیزیان] حال حاضرده حکومت متحده دن یالکیز [لوئیزیانا] حکومتی

تشکیل ایدن اراضیدن عبارت اولیوب دهها اون اوچنی احتوا ایدن بیوک بر قطعه در .

اگر فرانسه اولادینی ترک ایتمک فضیحه سنی ارتکاب ایتمه ایدی ، شو بولوندیغمز عصرده ، بری آوروپاده ، دیگرى ماورای اوقیانوس یاده پک بیوک ایکی فرانسه بولنه جقدی ... سسکان ملیون فرانق و اون بشنجی لوئینک وزراسی طرفندن ارتکاب اولونان خطایا فرانسز عرقنک عزم و ارادته بر رخنه کبرا آچمشدر . بناءً علیه ، موسیو [پول آدان] ک « آمریکا مناظرى » عنوانی اثرنده کوردیکمز و آتیده بر قاق سطرى مترجم و اویلاسنی پک غیر محق بوله یز :

شیخوختمزك ارأه ایتدیكى منظره قارشیشنده تویتونلرك [آنلرك] غلیظ كۆلهلری طویولدی .
 بز (سەدان) مخاربەسى تەلکەسەنە بیلە كیزمەرك بزى فاسدن قوغدىلر .

« بز ، بو دقیقەدە ، شایان مەرحت بز حالده ، آنلرك سیاست تجاریه لرینك اسیری بز .
 ... مرسى حلادتكارانه بزى قورقوتیور . مأمورلرەن بتون قوتلرینی ، زندکیلرینی صرف
 واستیلا کله هیچ بز مسئولیت آلامق چازەلرینی بولیورلر . هیچ برکیمسە آچیقدن آچیغە فکرینی
 سویلیور . »

ایشته موسیو [پول آدان] طرفندن تصویر اولونان قرانسزلر آمریقالیلرك حضورندن چکیلوب
 یلرینی کندیلرندن دها متین وەمثبت ، مرد وفعال اولانلرە ترك ایتدیلر .

هندستانده دەاوله اولدی . هندك جنوب و شمالنده برجوق نفاظ فرانسه نك ایدی Duplex
 [دوپلەقس] زماننده غرب جنوبی سواخلی کاملاً فرانسه تاجنه عائد اولق شنوبله طورسون ،
 بتون جنوب ووسط فرانسه نفوذی آلتنده ایدی . اسکلرده فرانسه نكیدی . قرانسز عظمت
 آقاسندن آمریقاده ابکی طلاس قالدینی کبی ، هندستانده دە ، او هیبت سابقەدن ۵۰۹ کیلومترولق
 وییوک برسرایه یاپیشان قرلانغچ بووالری کبی النهایه اوجوز بیک نفوسلق [شاندرناغور] ، [قاریقال] ،
 [ماهه] ، [پوندیشهری] ، [یاناثون] نقطه لری قالدی . . . رقبانك عزم واملی ، زندکیسی ،
 قوۋە تشبیه سی معنوهینی هنددندە قوغدی . .

بو نقصان ارادتک ، بوسارصنتی نك ایکی مهم ثمره سنی ده قتالر ایشنده کوره بیلیرز : سویش قتالی
 فرانسه عقل و تقدی ایله یاپیلدی ، حصه سنداتی بالا خره انکلتره یه نصیب اولدی . پاناما قنالنك امتیازی سویشی یاپان
 [فردینان دوله سه پس] طرفندن آلتندی . قرانسزلربونی یوزلرینه ، کوزلرینه سوردیلر ؛ شمدی
 ایسه آمریقالیلر اوجدولی ده آچهرق ایکی سی وحوضه لرندە کی ممالک وسیعەلرینی برلشدیردیلر . . .
 آمریقا عزم وارداتی قارشیشنده اوروپالیلر ، حتی انکلزلر بیلە بیون ا کدی . ۱۷۷۶ ده
 انکلز مستعمراتی حکومت متحده شکلنده بر قانون اساسی اتخاذ اتمشلردی . بومستعمرات شمدیکی
 بتون اتحاد اراضیسی اولیوب آنجق اطلاسی ساحلنده بر شرید کبی اوزانان اون اوچ مستعمره در :
 [دیلە نوهر] Delaware ، [بنسیلوینیا] Pennsylvania [نیو چهرزه] New Jersey ،
 [جورجیا] Georgia ، [قانتیقات] Connecticut ، [ماساچازەتس] Massachusetts
 [مەرلەند] Maryland ، شمالی و جنوبی [قارولاینا] N. and S. Crolina ، [نیوهمپشایر]
 New Hampshire ، [ورجینیا] Virginia ، [نیویورق] New-York ، [رود آیلەند]
 Rhode Island .

(یکی انکلتره) وجوارندە کی مستعمراتک بوبله جه استقلال کسب ایتسی اوزرینه ۱۸۷۲ ده
 بیوک - بریتانیا اسکی مستعمرات ایله [لوئیزیان] آرەسندە کی اراضی یی ده (اتحاد) ه ترك ایتدی .
 ۱۸۰۳ ده [لوئیزیان] قطعە سی فرانسه دن ؛ ۱۸۱۹ ده [فلوریدا] شبه جزیره سی اسپانیادن صاتون
 آلتدی . ۱۸۴۲ ده شمالی [مەین] اتحادە التحاق ایتدی . ۱۸۴۵ ده مستقل [تەقساس] ده اتحادە
 کیردی . ۱۸۵۰ تاریخندە تەقساسک دیگر قسمی ده آلتدی . ۱۸۴۶ ده [اوروغون] الکاسی انکلتره دن
 آمریقایه کچدی . ۱۸۴۸ ده [مەقسیقو] نك بر قسمی فتح ایدلدی . ۱۸۵۳ ده [مەقسیقو] دولتی
 [ریئو جیلا] Rio Gila اراضیسی صاتدی . واک صوک ۱۸۶۷ ده روسیه حکومتی [آلاسقا] یی
 فروخت ایتدی .

آمریقا، بویلهجه، هم تشکل ایتدی، همده (یکی انکلتره)، (یکی فرانسه)، (یکی اسپانیا). نامرلیله مهم مستعمره لر بنیایدن اوروپا دول معظمه سنی جوارندن قوغمقی صورتیله جغزاقیا اعتباریله ده مستقل اولدی. اکر بواوچ دولتن بری آمریکا ایله هم حدود اولسه ایدی حکومت متحده، عینیله اوروپا دولتری کبی، محاربه متادیه ویا صلح مسلحه مجبور اولور، لایقیله تکامل ایده مزدی. آمریقانک بو وضع انزواسی ده اسباب ترقیاتندن بریدر. آمریقایلر بویلهجه سربست قانجه هر خصوصیه یوکسایلر. رئیس [جه فرسن] ک سایه مهارتنده [لوئیزیان] آلدقدن صکره بوارض فسیح دنیانک اک برنجی زراعت مملکتی اولدی. یکریمی سنه دن بری ده آمریکا دنیانک اک مهم صنعت مملکتیدر. آت، پاموق، بغدادی نقطه نظرندن آمریقا ذاتاً رقیب سزایدی. ۱۸۹۰ دن بری تیمور استحصالانی اعتباریله ده بیوک - بریتانیایی کریده براقیدی. کذلک ۱۱۹۹ ده کومورجه ده آمریکا انکلتره یی یه ندی. ایپک منسوجاتی صنعتی ده فرانسزلردن نزع ایتدی. اوروپاده فرد اختیارلدجه، قیمت اجتماعی و اقتصادی سنی غائب ایتدجه آمریقایی ارتقا ایتدی. نصف عصر دن بری - بر مؤلفک تشبیهجه - بر قایماق ما کنه سی کبی، آمریکا، اوروپانک انسان اعتباریله اک عزیمکار اقسامی آلیور. بر هندلی ویا چینلی ایله بر جرمن ویا آنگلو صاقسونک قیمت فردیه سی براوله میه جنی کبی آمریقانک ده سائر اقوامه کوره مختلف مزایای، اسباب تفوق و رجحانی واردر. بناء علیه تقریباً یوز ملیون آمریقایی، هر حالده یوز ملیون اوروپالیدن ده قیمتداردر.

خلاصه، آمریکا منحصرأ کندی قدرته کوه نه رک تشکل ایتدی، ینه یوکا استقناداً اوچ دولت دولت معظمه یی قوغدی وینه بوسایه ده ماورای البحارده بریکی مدنیت اساساتی قوردی.

مهرل نوری

آوروپانک یهوده تشبثاری

چناق قلعه محاربه سنک سنه دوریه سی، غربک شرق ایشلرنده یهوده برسلسله تشبثاتی اخطار ایدر: انکلتره، فرانسه، ایتالیا و روسیه، شیمدی یه قدر شرق عالنده یوزلرجه هزیتمه اوغرامشلردی. بو هزیتملرک اکثریسی بر تصورک تطبیقه مظهر اولاماسی، بر قسمی ده باشلامش. بر تشبثک عقامته اوغراماسیله تظاهر ایتدی. انکلزلرک ترانسوالده، ایتالیانلرک حبشستانده دوچار اولدقلری مغلوبیتلرله ناپولئونک مصر دن عودتی، تاریخک پک کولونج عد ایتدیکی یهوده تشبثلردنسه ده، بوراده یالکز آوروپانک آسیا تشبثاتی موضوع اولاجقدر.

بونلره ابتدا کوسترمک ممکن دکدر: اک اسکی زمانلرده ده آوروپا آسیایه هجوم ایتشدی. مقصد بوتون تاریخه دکل، ساده تاریخ سیاسی یه عائد اولدیغندن، آنجق صیوک عصرلردن بحث اتمک ایجاب ایدر؛ تورک ایشلرینه هر دولت مداخله ایتشمه ده، آسیایه اک زیاده روسیه و انکلتره، وایکنجی درجه ده اولارق ده فرانسه تعرض ایتشدر. بو تشبثلر ایچنده پک چوق مهم اولانلری واردر که، صوک دشمنلرک دون چناق قلعه دن رجعتی قدر و بلیکه ده بتر بر انهزام ایله نتیجه لشمسیدی. بونا پارنک آسیای غربیده کی عکامزدن پک رسوای اوله رق عودتندن باشلامق شرطیله، بو رجعتلری تا اقصای شرقه قدر تمید ایده بیلیرز. سلیم ثالث دورنده انکلزلرده استانبول اوکلرنده کورو. نمشکن، بوغاز ایچنده محبوس اولاق تلاشیه قاچمشلردی! بو سببله روسلرک استانبول سوداسی.